

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2008. október 21. 14:00

I.

Időtartam: 20 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

Az **I. részfeladatlap** megoldására felhasználható időkeret **20 perc**, ebben a részben **a középiskolai atlasz**, illetve egyéb segédeszköz **nem használható**. Az idő letelte után **a megoldott feladatlapot adja át a felügyelő tanárnak!**

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrészre pontot nem kaphat.

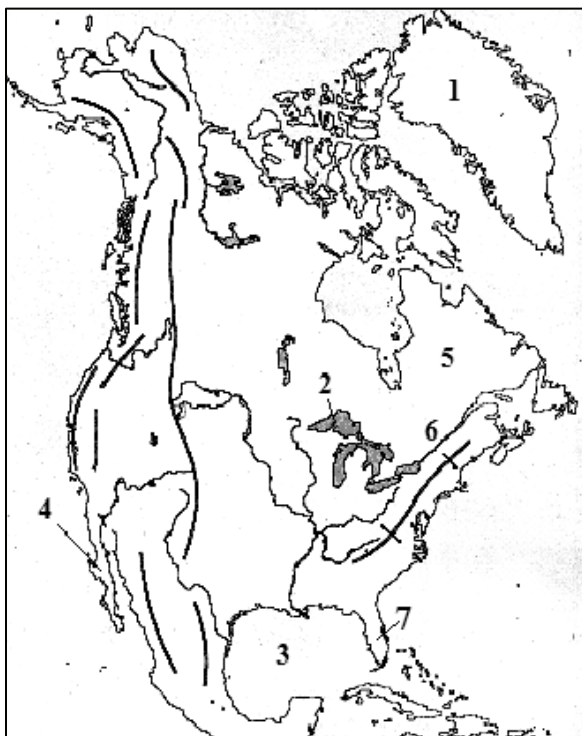
Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

I. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz nem használható!

1. Oldja meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

a) Nevezze meg, hogy mely földrajzi helyeket jelölik a térképvázlatba írt számok!

1.(sziget)
 2.-tó
 3.-öböl
 4.-félsziget
 5.-félsziget

5 pont	
--------	--

b) Nevezze meg a térképen **6-os** számmal jelölt folyó torkolattípusát!

.....

1 pont	
--------	--

c) Nevezze meg a **3-as** számmal jelölt öböl legfontosabb ásványkincsét!

.....

1 pont	
--------	--

d) Melyik éghajlat jellemző a **7-es** számmal jelölt félszigetre?

.....

1 pont	
--------	--

8 pont	
---------------	--

2. Egészítse ki a táblázatot, majd válaszoljon a kérdésekre!

Egy iskola tanulói evezőstáborban vettek részt az elmúlt években. A táborozásról naplót vezettek, amelyben felírták, hogy hol kötöttek ki. A napló azonban elveszett, és csak a nagyobb településekre emlékeztek a túrázók.

- a) Segítsen a diákoknak, és írja a táblázatba a városok neve mellé, hogy melyik folyónkon szervezték az adott tanévben az evezőstábort!

Tanév	Kikötőhely	Folyó
2000/2001.	Makó	1.
2001/2002.	Gyula	2.
2002/2003.	Szeged	3.
2003/2004.	Esztergom	4.

4 pont

- b) 2005 nyarán Tokajban a Tokaji-hegy (Nagy-hegy) lábánál, a két folyó összefolyásánál fekvő hangulatos kempingben töltöttek néhány napot. Nevezze meg a két folyót!

.....

2 pont

- c) A következő jellemzők a fenti táblázatban szereplő két kikötőhelyre vonatkoznak. Írja a megfelelő város nevét a megállapítás után!

1. Egyetemi és kulturális központ, környékén hazai viszonylatban jelentős szénhidrogén-lelőhelyek találhatók.

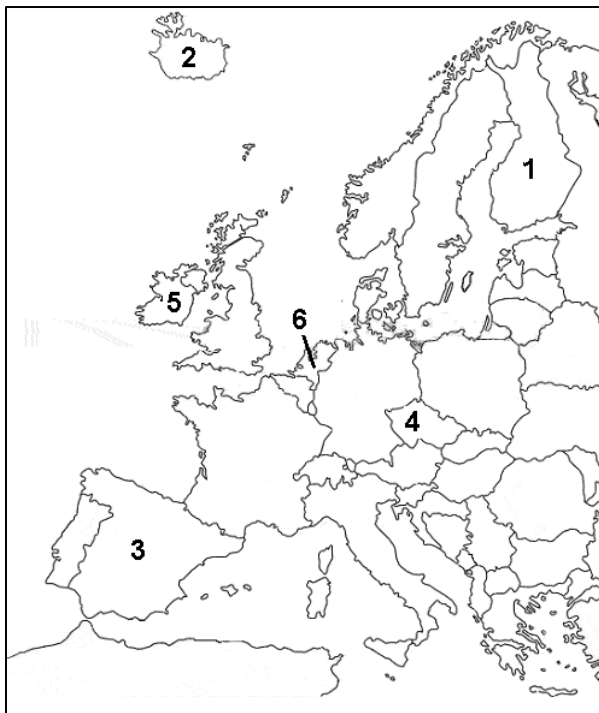
2. Hazánk egyik jelentős személygépkocsi-gyártó központja.

2 pont

8 pont

3. Tanulmányozza a térképvázlatot, majd oldja meg a feladatokat!

a) Nevezze meg a térképen számokkal jelölt országokat!

1.
2.
3.
4.
5.
6.

6 pont

b) Válasszon az egyetlen helyes sorszám beírásával!

A térképvázlaton számokkal jelölt országok közül melyik nem tagja az Európai Uniónak?.....

Melyik ország tartozott az Európai Unió elődjének számító Európai Gazdasági Közösség alapító tagjai közé?

2 pont

c) Nevezze meg az **5-ös** számmal jelölt ország fővárosát!

.....

1 pont

9 pont

<i>Az első feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>25 pont</i>
--	-----------------------

Feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
1.	8	
2.	8	
3.	9	
ÖSSZESEN	25	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Topográfiai ismeretek, készségek feladatsor		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2008. október 21. 14:00

II.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

A **II. részfeladatlap** megoldására felhasználható időkeret **100 perc**. Ebben a részben a megoldáshoz használhatja a **középiskolai atlaszt**. Amennyiben indokolt, **használjon zsebszámológépet**, de a feladatlapban minden esetben **tüntesse fel a megoldás menetét is**. Ha szükséges, használhat körzőt és vonalzó is.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrészre pontot nem kaphat.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon! Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

II. rész*A feladatlap-rész megoldásához atlasz használható!***1. Oldja meg a következő feladatokat!**

- a) Két város távolsága a valóságban 54 km. Hány cm a távolságuk azon a térképen, amelynek a méretaránya 1: 1 000 000?

A számítást itt végezze!

A két város távolsága: cm

2 pont	
--------	--

- b) Mely városok vannak közel azonos szélességi körön Budapesttel az alábbiak közül? Húzza alá annak a két városnak a nevét, amely Budapesttel közel azonos szélességi körön van!

Montréal, Washington, Ulánbátor, Tokió, Fokváros

2 pont	
--------	--

- c) Melyik nagyváros épült az é.sz. 60°, és a k.h. 30° közelében?

Város:

1 pont	
--------	--

- d) Mely nevezetes szélességi kör húzódik legközelebb a c) pont által meghatározott városhoz?

A szélességi kör neve:

A szélességi kör pontos elhelyezkedése (koordinátája):

2 pont	
--------	--

7 pont	
---------------	--

2. A naptári időszámítás (év, hónap, nap) alapja három különféle mozgás időtartama. Melyek ezek a mozgások? Milyen jellemzőik vannak? Egészítse ki a táblázatot!

	év	hónap	nap
Melyik égitest mozgásán alapszik?			
Milyen típusú a mozgás? Keringés vagy tengely körüli forgás?			
Mennyi a mozgás időtartama földi napban kifejezve?	(Ne kerekítsen egész számra!)		

9 pont	
--------	--

3. Tanulmányozza az alábbi ábrát, és válaszoljon a kérdésekre!

- a) Melyik fontos ásványkincs keletkezésének folyamatát mutatják az ábrák?

.....

1 pont	
--------	--

- b) Melyik földtörténeti időben keletkezett a legjobb minőségű készletek jelentős része?

.....

1 pont	
--------	--

- c) Ennek az ásványkincsnek minőség szerint több fajtáját is megkülönböztetjük. Soroljon fel négyet, minőségük sorrendje szerint! Kezdje a leggyengébb minőségűvel!

1. 2. 3. 4.

5 pont	
--------	--

7 pont	
--------	--

4. A következő feladatok a vízburokkal kapcsolatosak. Karikázza be az egyes meghatározásoknak megfelelő egyetlen helyes válasz betűjelét!

1. Olyan tenger, amely nyitott, a világtengerhez kapcsolódik és többnyire nincs saját medencéje:
A) beltenger
B) peremtenger
C) mélytenger
D) világtenger

2. A tengervíz átlagos sótartalma:
A) 35%
B) 30%
C) 35‰
D) 30‰

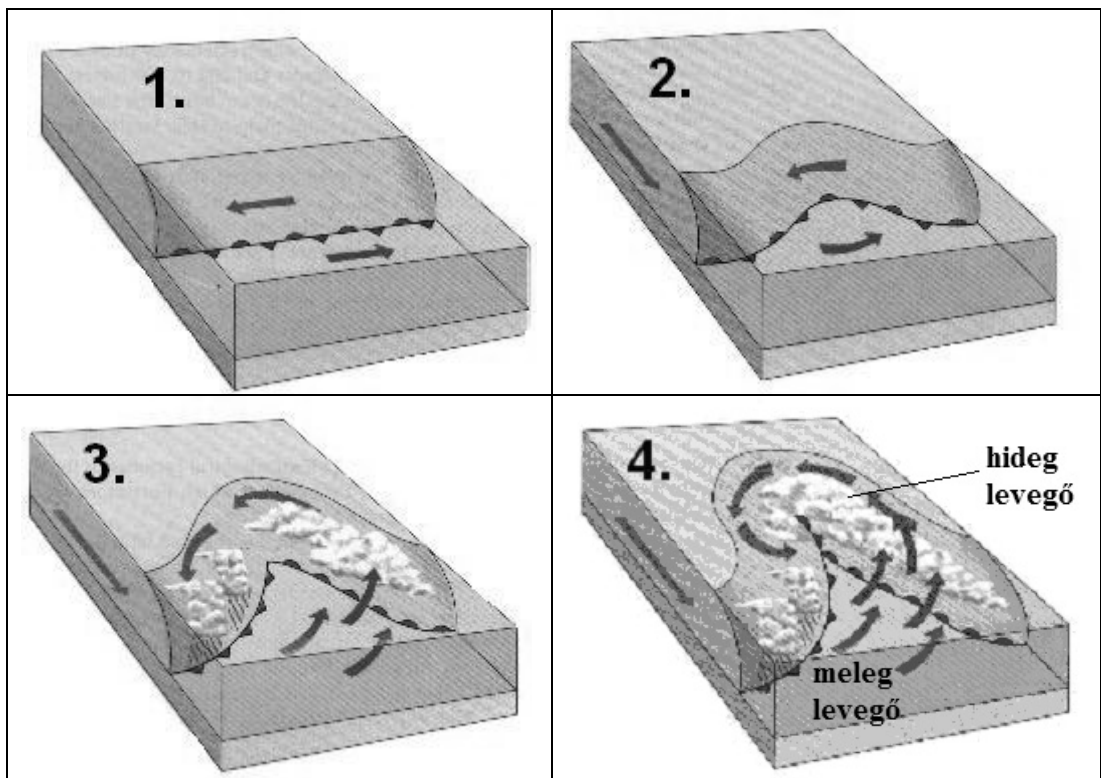
3. A folyó keresztmetszetén egy másodperc alatt átfolyó víz mennyisége:
A) vízgyűjtő
B) vízjárás
C) vízhozam
D) vízállás

4. A mérsékelt lejtésű területre jellemző folyó:
A) felső szakasz jellegű folyó
B) alsó szakasz jellegű folyó
C) közép szakasz jellegű folyó
D) bevágódó jellegű folyó

5. A folyók kanyarulatainak lefűződésével keletkező tó:
A) kanyartó
B) fertő
C) láp
D) morotvató

5 pont	
---------------	--

5. A következő ábrasonon egy mérsékelt övezeti légköri képződmény kialakulását láthatja. Oldja meg a témához kapcsolódó feladatokat!

a) Válaszoljon a következő kérdésekre!

1. Nevezze meg az ábrákon látható képződményt!
2. Milyen légnyomás van a központjában?
3. Hogyan helyezkednek el az izobárvonalak azon az időjárási térképen, amely egy ilyen képződményt ábrázol?
4. Hogyan mozog a levegő a középpontjában? Húzza alá a helyes választ!

leszáll

felemelkedik

4 pont

b) Mit jelölnek az ábrán az alábbi jelek? Írja nevüket a vonalra!

1.

2.

2 pont

6 pont

6. Tanulmányozza az alábbi táblázatot, majd adja meg a számokkal jelölt, hiányzó kifejezéseket! Írja a megoldást a táblázat alá, a számok melletti pontozott vonalra!

Öv	Uralkodó szélrendszer	Természetes növényzet	Jellemző talajtípus	Egy jellemző természetett növény
1.	sarki szél	nincs	nincs	nincs
Egyenlítői	2.	trópusi esőerdő	vörösföld, vörös talajok	kakaó
Meleg-mérsékelt	nyáron a passzát szélrendszer leszálló ága, télen a nyugatias szél	3.	fahéjszínű talaj, terra rossa	citrusfélék
Valódi mérsékelt	nyugatias szél	füves puszta	4.	búza
Átmeneti	felváltva a passzát szélrendszer le- és felszálló ága	szavanna	vörös- és fekete talajok	5.
Hideg-mérsékelt	nyáron a nyugatias szél, télen a sarki szél	6.	podzol (szürke erdőtalaj)	-----
7.	a nyári és a téli monszun váltakozása	babérlombú erdő	vörös- és sárgatalajok	rizs

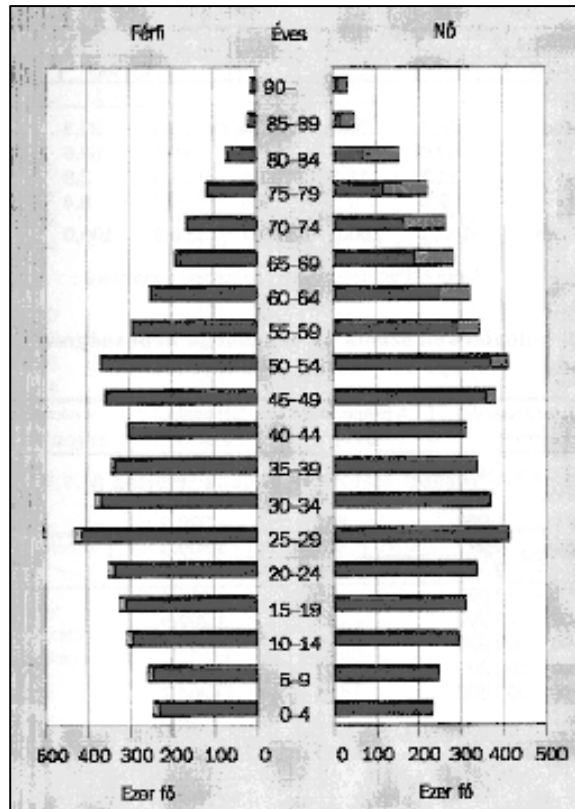
1.
 2.
 3.
 4.

5.
 6.
 7.

7 pont	
---------------	--

7. Válaszoljon a hazánk népességével kapcsolatos kérdésekre a diagram alapján!

A hazai népesség nemek és korcsoportok szerinti megoszlása 2005. január 1-jén

Forrás: KSH 2004.

a) Mi a neve az ábrán látható diagramtípusnak?

1 pont

b) Melyik korcsoport volt a legnépesebb hazánkban 2005. január 1-jén?

.....

1 pont

c) Határozza meg, hogy kb. hány gyermek született hazánkban 2000. január 1. és 2005. január 1. között!

.....

1 pont

d) Az idős emberek között a férfiak vagy a nők vannak-e többségben?

1 pont

e) Hasonlítsa össze a gyermekek korcsoportjainak létszámát! Milyen folyamatot állapít meg?

.....

Mi jellemzi a nemek arányát ezekben a korcsoportokban?

.....

2 pont	
--------	--

- f) A diagram adatai alapján döntse el, hogy mi jellemző hazánk társadalmára! Húzza alá a megfelelő kifejezést!

fiatalodó, stagnáló, öregedő

1 pont	
--------	--

7 pont	
--------	--

8. A hiányos mondatok Dél-Amerika természet- és társadalomföldrajzi viszonyaira vonatkoznak. Keresse ki a szöveg fölött található szókészletből a legmegfelelőbb kifejezéseket, amelyek a kipontozott és számozott helyekre illenek! Az azonos számok azonos kifejezést jelölnek. Írja be a megoldást a szöveg alatti táblázatba! *Nem tud minden fogalmat elhelyezni.*

germán, Guyanai-hegyvidék, ázsiaiak, Sziklás-hegység, Eurázsiai-,
 kőolaj, indiánok, spanyolok, Brazil-felföld, L/latin, feketeköszén,
 angolok, Andok, eszkimók, Pacifikus-, fekete népesség,

Dél-Amerika legősibb tájai közé tartozik az Amazonas-medencétől délre fekvő **1.** Az újidei hegységképződések következményeként alakult ki a földrész nyugati részén húzódó **2.** hegység, amely a/a **3.** hegységrendszer része. Szintén az újidőben keletkezett a kontinensrész legfontosabb fosszilis energiahordozója, a/a **4.**

A dél-amerikai országok lakossága sokszínű. Az őslakosok, a/a **5.** legnagyobb arányban a/a **2.** területén fekvő országokban élnek, de jelentős az egykor rabszolgaként behurcolt **6.** leszármazottjainak száma is. A legnagyobb területeket meghódító gyarmatosítók, a/a **7.** által beszélt nyelv a/a **8.** nyelvcsaládba tartozik, ezért Dél- és Közép-Amerikát kulturális, nyelvi szempontból összefoglalóan **8.**-Amerikának is nevezik.

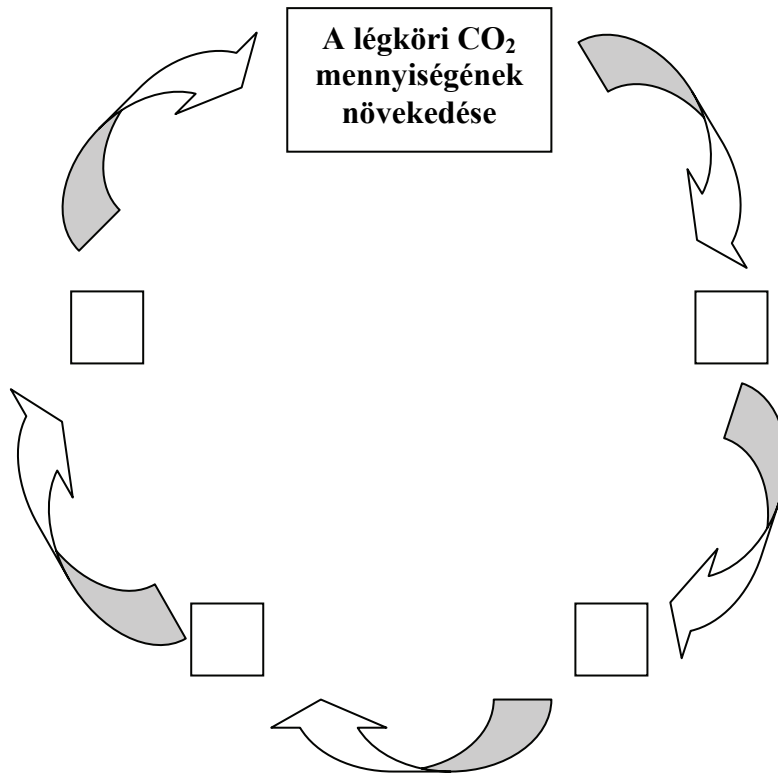
1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

8 pont	
--------	--

9. Tanulmányozza az ábrákat, és oldja meg a hozzájuk kapcsolódó feladatokat!

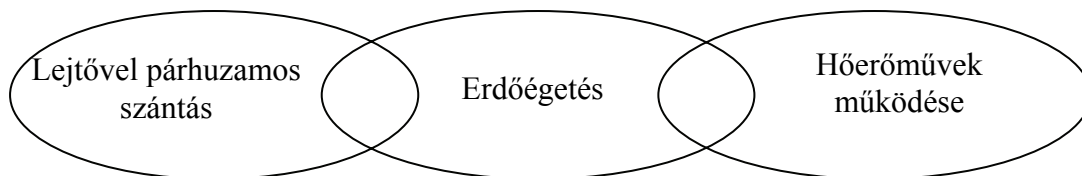
a) Az ábra elemei egymásból következnek, és egymással összefüggő, önerősítő folyamatot alkotnak. Írja a hiányzó elemek sorszámát az ábra megfelelő helyére!

1. Az óceánok vizének felmelegedése.
2. Az üvegházhatás erősödése.
3. Az óceánok vize kevesebb szén-dioxidot tud megkötni.
4. Globális felmelegedés.

4 pont	
--------	--

b) A három halmazban három emberi tevékenység olvasható. Írja a halmazok közös területére annak a jelenségnek a számát, amely a két-két tevékenység következménye! *Nem tud minden számot elhelyezni.*

1. A légkör szén-dioxid szintjének növekedése.
2. Túlnépesedés.
3. Talajpusztulás.
4. A szén-monoxid mennyiségének egész légkörre kiterjedő növekedése.

2 pont	
--------	--

6 pont	
--------	--

10. Olvassa el a szövegrészletet, majd az alapján válaszoljon a kérdésekre!

„Magyarországon a nemzetközi gyakorlathoz képest rendkívül sok földgázt használnak: a statisztikák szerint a gáz a teljes energiafelhasználás 39 százalékát adja. Ennél nagyobb arány Európában csak a hollandoknál van, ami az ottani saját termelésű gáz előnyeiből adódik. A sorban Nagy-Britannia a harmadik, de a britek is megtehetik, mert ugyancsak sok földgázuk van. Az európai országok többségében 25 százalék alatti a gáz részaránya, sőt még alacsonyabb, Lengyelországban például csak 11 százalék. Országoként eltérőek az okok. A lengyeleknél igen magas a szén szerepe, a franciáknál az atomerőműveké, Norvégiában pedig, amely ugyancsak nagy gázkészletekkel rendelkezik, a vízerőművek adta olcsó energia csökkenti a gáz részesedését.

Magyarországon évtizedeken át viszonylag olcsó volt a földgáz. A korábbi évtizedekben még jóval magasabb volt a hazai kitermelésű földgáz részaránya a felhasználásban. A hetvenes évek táján még körülbelül 50 százalék származott hazai forrásból, a másik 50 százalék szovjet import volt. Akkoriban az import gáz meglehetősen jó pénzügyi feltételekkel érkezett, nem dollárral, hanem rubellel vagy gyakran áruval lehetett fizetni érte. Így nem volt különösebben nehéz viszonylag alacsony szinten tartani a gáz árát. Ebből az időből eredeztethető, hogy a gáztüzelést egyre szélesebb körben vezették be a háztartásokban.

Forrás: Népszabadság 2003. január 15. szerző: Peredi Ágnes

- a) Melyik országban nagyobb a földgáz részesedése az energiafelhasználásban, mint hazánkban?

.....

1 pont	
--------	--

- b) Soroljon fel két okot, amely hozzájárult a földgáz felhasználásának növekedéséhez hazánkban!

—

—

2 pont	
--------	--

- c) Miért jelentős a földgázfelhasználás Hollandiában és Nagy-Britanniában?

.....

1 pont	
--------	--

- d) Melyik országban jelentős az atomenergia aránya az energiafelhasználásban?

.....

1 pont	
--------	--

5 pont	
--------	--

11. Döntse el, hogy igazak vagy hamisak a következő megállapítások! Írjon I betűt az igaz, és H betűt a hamis megállapítások sorszáma elé!

- 1. A szolgáltató tevékenységeket jellegük alapján két csoportba sorolhatjuk: társadalmi és gazdasági szolgáltatások.
- 2. A munkanélküliségi ráta a munkanélküliek számát a teljes népesség számához viszonyítja.
- 3. Az adó az önkormányzat vagy az állam által meghatározott fizetési kötelezettség, amelyből a közfeladatok ellátását finanszírozzák.
- 4. A privatizáció az állami tulajdon magántulajdonba kerülésének folyamata.
- 5. Két ország gazdasági színvonalának, fejlettségének összehasonlításakor nem a GDP összértékét, hanem az 1 főre eső értékét kell figyelembe venni.
- 6. A piacgazdaságban az állam szabályozó szerepe teljesen megszűnik.
- 7. A kamat valójában a felvett hitel ára.
- 8. A tőzsdén a piac törvényei korlátozás nélkül érvényesülnek.

8 pont	
---------------	--

<i>A második feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>75 pont</i>	
---	----------------	--

<i>A feladatlappal elérhető összes pontszám:</i>	<i>100 pont</i>	
--	-----------------	--

Feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám
Topográfiai ismeretek feladatsor	25	
1.	7	
2.	9	
3.	7	
4.	5	
5.	6	
6.	7	
7.	7	
8.	8	
9.	6	
10.	5	
11.	8	
ÖSSZESEN	100	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
(I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor) Írásbeli vizsgarész pontszáma		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: